

Balogh József

Leroskadt szavak

– szakadt sorok Utassy József halálhírére –

Szívembe dörömbölt a hír,
a hihetetlen bizonyosság.
Illés próféta maga fogta ki lovait.

Ballagsz te, jövők én,
kézen fog a költemény,
ő cípel most tefeléd,
közelít a Messzeség.

Törékeny tested álma
fölér a délceg Szabadságba.

Magamba–sajdulok,
belém–sajdulsz,

belém–ajdulok,
magamra–ajdulsz.

Dúsabb lesz fölötted a fű,
ez a piros-fehér-zöld keserű.

Öleljen a rédicsi csönd,
légy az Isten kedélyes társa!
Leng fönt
felhőarcod hófehér szakálla.

Én láttam az angyalok szemét!
Megrendült, egész nap sírt az ég.

Péntek Imre

Búcsú a baráttól és költőtől

Tisztelt gyászolók!

A megrendültség, a veszteség felmérésnek első pillanatai ezek, amikor itt állunk az utolsó út előtt... A Fekete út előtt, ahogy Kabdebó Lóránt emlékező cikkének címéül adta a Magyar Nemzet szombati számában.

Engedjék meg, hogy a megfogyatkozott Kilencek nevében – hiszen Rózsa Endre már nincs köztünk – külön is elbúcsúzzunk Utassy Józseftől, barátunktól, pályatársunktól, a Kilencek költői csoportjának meghatározó alkotójától. S persze nekünk, szűkebb körben, a közkedvelt Dzsótól. S tán érthető, miért én vállaltam az elköszönő szavakat. A sors úgy hozta, hogy az utóbbi öt évben mindketten zalaivá váltunk. Többször találkoztunk, Bázakerettyén, az utókezelő intézetben, s később gyakran meglátogattam a rédicsi családi ház szépen berendezett manzárdjában. Tapasztaltam kedélyhullámozását, jó vagy rosszkedvét, pódiummúsort alkotó kedvtelését, amit több településen is előadtak. S közeli tanúja lehettem a betegséggel való birkózás stádiumainak, a gyógyulás reménykedésének és a végzetes, visszafordíthatatlan folyamatoknak, amelyek ide vezettek, földi pályafutása végéhez. A sírhoz, melyben a Kisjóska is végleg elpihent.

Nehéz az elmúlt majd ötven évről beszélni... Nagyon egyszerűen szólva, együvé tartoztunk. Összekovácsoltak az egyetemi évek, a kollégiumi szobák, az első versek, az irodalmi szervezkedések. Egy

volt a szándékunk: gyönyörűket írni. Az a három év, amely alatt az Elérhetetlen föld végleges formát öltött, a hatvanas években, eltéphetetlen szájakat szőtt köztünk. Tragikus és vidám pillanatokból, beszélgetésekből, borozásokból. Szakmai vitákból és megnyugvásokból. Olyan köteléket, melyet a hozzánk nem épp kegyes idő sem tudott eltépni. (Bár sokan jószolták ezt.) Sőt, megerősített. S ennek baráti és szakmai közösségnek, szövetségnek kitüntetett pontja volt Dzsó egyénisége, személye. Pazarul gazdag költészete aranyfedezetével, kérelhetetlen, meg nem alkuvó magatartásával, metszően éles és pontos ítéleteivel. Igazodásunk sarkcsillagát szemléltük benne. S ma még jobban érzékelhető: nem tévedett. És nem tévedtünk. Társunk volt, amikor fénykorát élte: ahol csak megjelent, hatott, hódított. Kérelhetetlen igazságaival, verseinek megfoghatatlan édességével, mely első hallásra elbűvölte a közönséget. Sokan vélték felfedezni benne a nagy elődök reinkarnációját. Amikor „nagy szeme fénybe borult / homloka, arca kigyúlt. / Március angyala jött hozzá kipirultan a láztól / diktált néki, dalolt: / forradalom szaga volt.”. A felfelé ívelő pálya csúcán, fiatalok rajongó pillantásától kísérve, a zsúfolt termekben. S láttuk összetörve, a „kórtól ragyogva”, a Pokolból jövet. Csodálatos tehetsége, elhivatottsága átsegítette ezeken a holtponos időszakokon is, és a kínból, megalázó emberi helyzetekből, örületből gyönyörű versek születtek. Érezte, tudta, mindenkor mellette vagyunk. Számon tartottuk egymást, számon tartott bennünket. Dedikált köteteink ott sorakoznak könyvespolcán. Véleményére, észrevételeire mindig odafigyeltünk. Mert elért bennünket, telefonon, levélben, személyesen. S külön fájdalmas érzés volt tudni, hogy egy idő után – amikor már a betegség házhoz kötötte – neki van szüksége ránk. Feljajdulása mindannyiunkat szíven ütött: „Jaj, ne hagyjatok magamra, / jaj, ne hagyjatok magamra, / ne számúzzetek a dalba...”. Nem hagytuk magára, hisz tudtuk, amit ő is: „Engemet ha árván hagytok, / ti is egyedül maradtok...”. Ezúttal fordult a kocka: ő hagyott árván minket, tovább fogyatkozó Kileneket. Ő, aki annyiszor szembenézett a Halállal, a „Szép elmúlás, gyönyörű enyészet” törvényével. Amely rajta is beteljesedett. Fizikai létén, legalábbis. Ám az opus felemelkedik, hogy elnyerje méltó helyét a magyar költészet univerzumában. Mi pedig, barátai, szövetségesei, a költészetben „játsszótársai”, megőrizzük emlékét. Mindazt a tanulságot, amit a gazdag életmű és a pálya tragikus íve sugall. Tovább kell vinnünk örökségét. Hiszen azt is ő írta: „Határtalan az élet, hatalmas.”. S azzal a hittel búcsúzzunk tőle, hogy emberi magatartásának és költészetének értékei maradandóak és megkerülhetetlenek. Barátunk, társunk, kedves Dzsó! Isten veled! Nyugodj békében!

(Elhangzott Utassy József temetésén)

Oláh Zoltán

Földhazányi gyászban

Utassy József emlékére

Talpalatnyi élet,
Földhazányi gyász,
Ég feletti fényben
Zsóka-glórián
feketelyuk vár.

Beleszédül málló múltba
Önmagát is fölülmúlva
verseibe visszahullva

tejút tinta kéklő túvel
időtlenne ölti Őt
számúzott idő.

U. J. sírfelirata

Csillagot csírázik a csend.